

HÍREK, BESZÁMOLÓK

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA X. (FÖLDTUDOMÁNYOK) OSZTÁLYA GEOFIZIKAI TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE

Azt hihetnénk, hogy egy akadémiai tudományos bizottság olyan kérdésekkel foglalkozik ülésein, amelyek esetleg még a szakemberek számára is nehezen érthetők. Ezzel szemben az a valóság, hogy a Bizottság március 1-én az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet vendégházában több mint két órán át a magyar geofizika, elsősorban az ELGI mindennapi életét befolyásoló kérdéseket tárgyalta. A tagok szinte teljes számban megjelentek [ADÁM Antal, ADÁM Oszkár, BODOKY Tamás, HORVÁTH Ferenc, KISS Bertalan, MESKÓ Attila, POSGAY Károly, RÁNER Géza, STEGENA Lajos, STEINER Ferenc, TAKÁCS Ernő, VARGA Péter, VERŐ József, VERŐ László, ZELEI András]. Első napirendi pontként FARKAS István, a Magyar Geológiai Szolgálat (MGSZ) főigazgatója tartott beszámolót. Mivel ez a beszámoló az ELGI — és így a magyar geofizika — jelenlegi helyzetét és számos problémáját tárta fel, sok, talán nem közismert tény ismertetett, érdemes a szokásos híradás mellett tartalmát is röviden, az ELGI-re koncentrálva összefoglalni. Ugyanígy a tagok által feltett kérdések és a rájuk adott válaszok is érdeklődésre tarthatnak számot.

Az MGSZ életében február második fele mozgalmas időszak volt. Február 16-án volt az az egésznapos beszámoló, melyen az 1994-ben végzett munka néhány jelentősebb eredményéről hangzottak el előadások. Kár, hogy az érdeklődés eléggé mérsékelt volt. Február 28-án tartotta ülését a 14 tagú Földtani Tanács, a minisztériumok, országos hatáskörű szervezetek, társadalmi egyesületek képviselőiből (a Magyar Geofizikusok Egyesülete részéről FERENCZY László) álló véleményező és javaslattevő testület. A korábban írásban megküldött 1995. évi tervet vitatták meg és elismerő véleményük kifejezése mellett elfogadták.

Ezután következett az *MGSZ szervezeti felépítésének* ismertetése. Az MGSZ három egységből áll, alkalmazottainak jogállása is különböző. A Földtani Szakhatóságon (osztályai: Földtani Szakhatósági Osztály, a hét Területi Földtani Hivatal, az Ásvány- vagy Nyilvántartási Osztály), az Információs Központban (osztályai: Országos Földtani és Geofizikai Adattár, Számítástechnikai Osztály) és a Gazdasági Hivatalban dolgozók köztisztviselők. A másik két egységben, a kutatóintézetekben közalkalmazottak dolgoznak. Az ELGI-ben jelenleg öt főosztály van: Geofizikai Kutatási, Geofizikai Adatkezelési, Földfizikai és Observatóriumi, Kutatásszervezési és Geofizikai Mérési Főosztály; a MÁFI-ban pedig hét. Az intézetek gazdaságilag részben önállóak, azaz részükre az MGSZ Gazdasági Hivatala látja el a

pénzügyi, számviteli, beruházási és üzemeltetési tevékenységet.

Az MGSZ, illetve jogelődjei *költségvetési támogatása* 1990-ben 723 millió Ft volt, ez 1994-ben 494 millió Ft-ra csökkent, a külső bevételek változása: 612 millió Ft-ról csökkenés az 1993-as 200 MFt-os mélypont után 393 MFt-ra (ez magában foglalja az alvállalkozóknak kifizetett összegeket is, az MGSZ-nél maradó rész ennek mintegy a fele). Az 1995. évi költségvetési támogatás némileg nőtt, 523 MFt-ra. Ennek két indoka: a bányatörvény új kötelezettségeket ró az MGSZ-re, a településfejlesztési tervek felülvizsgálata is új feladat, illetve biztosítani kell a köztisztviselők számára a 100%-os bérbeállást (eddig 85% volt). Ugyanakkor a Szigetköz és a Tisza—Bodrog vidék vizsgálatára nem kapott az MGSZ támogatást. 1995-ben 249 MFt-nyi külső bevételt kell előteremteni.

Az 1994. évi költségvetési támogatás megoszlása a három egység között (a következőkben az MGSZ az egyszerűség kedvéért az intézmény köztisztviselői részét jelenti):

MGSZ	161 MFt
MÁFI	202 MFt
ELGI	131 MFt.

A 393 MFt-os külső bevételből az ELGI 272 MFt-ot „hozott”.

Az 1995. évi költségvetési támogatás megosztása (és változása az 1994. évihez képest %-ban):

MGSZ	206,69 MFt	(+28%)
MÁFI	188,83 MFt	(- 6%)
ELGI	124,78 MFt	(- 5%).

Az 1994. évi támogatásból 38 MFt-ot az ELGI és a MÁFI a végkielégítések és felmondások kifizetésére kapott, így ezt egyszeri juttatásnak kell tekinteni. Így lényegében a működéshez kapott támogatás növekedett. Az elvárt 249 MFt-os külső bevételből 162 MFt-ot az ELGI-től várnak. Remélhető, hogy az ELGI kutatóintézeti státusza révén mentesül a költségvetési intézményekre kirótt újabb 13%-os adó alól.

A három egység együttes *létszáma* az 1990-es 1389-ről 1994-ben 411-re csökkent. A hivatalos vagy engedélyezett létszám azonban csak 360 fő. Ennek következménye az, hogy a költségvetés bért csak a 360 fő részére biztosít, az ezen felüliek számára külső bevételekből kell biztosítani mindent.

Ezzel a 411 fős létszámmal a Magyar Geológiai Szolgálat Európában a 7. helyen áll. Bár a kérdésekre adott válaszok során hangzott el, de logikusabb itt megemlíteni: több másfajta összehasonlítás (terület, népesség) alapján is hasonló helyen áll a Szolgálat, de ha az egy főre eső költségvetési támogatást nézzük, akkor nagyon el van maradva a nyugat-európai átlag mögött. Ez nemcsak magának a Szolgálatnak a működését befolyásolja, de azt is lehetetlenné teszi, hogy az állami földtani feladatok megoldásába más intézményeket bevonjon.

A létszám megoszlása 1995-ben (az eltelt néhány hónap alatt tovább csökkent a létszám, jelenleg 399 fő):

	költségvetési terv szerint	tényleges
MGSZ	136 fő	121 fő
MÁFI	137 fő	145 fő
ELGI	87 fő	133 fő.

Az 51. költségvetési bérral nem rendelkező alkalmazottból tehát 46-ról az ELGI-nek kell gondoskodnia, ebből 30-nál több az aktívak, mintegy tíz az inaktívak száma.

A Magyar Geológiai Szolgálat *tevékenységét* négy nagy területen fejti ki. A *szakhatósági munka* a tényleges szakhatósági eljárásokon felül az ásványvagyon nyilvántartást, míg az *információ szolgáltatás* az adattárak és a szakmai adatbázisok működtetését jelenti. A szakmai adatbázisok már inkább az intézetek hatáskörébe tartoznak. A *közszolgálati tevékenység* keretébe tartozik a könyvtárak, obszervatóriumok és laboratóriumok (például a tihanyi és mátyáshegyi obszervatórium, a Radiometriai és Elemanalitikai Laboratórium, a Kútgeofizikai Metrológiai Bázis), a közgyűjtemények (például az Eötvös-gyűjtemény) működtetése és a kiadványszerkesztés (Geofizikai Közlemények, az éppen szünetelő Évi Jelentés, időszaki kiadványok). A negyedik tevékenységi terület a *kutatás*, amely a már említett 1995. évi terv szerint hét témakörben folyik (csak azokat említjük, amelyekben az ELGI is részt vesz):

Térképezés:	Kisalföld Somogy—Baranya DANREG Dunántúli-középhegység Bükk légigeofizika TIBREG magyar—román földmágneses térkép
Környezetföldtan:	Alföld természetvédelem mérnökgeofizika
Vízföldtan:	Dunántúli középhegység karsztrendszer
Nyersanyag:	nyersanyag potenciál felmérés
Alapkutatás:	medenceanalízis tektonika litoszféra

Földfizika:	földrendés veszélyeztetettség geodinamika geodéziai gravimetria földmágnesség paleomágnesség gravitáció
Geokémia:	országos felvétel felszín alatti vizek.

A négy tevékenységi területen dolgozók százalékos megoszlása az alábbi (a teljes Szolgálatra):

szakhatóság	14%
információ szolgáltatás	13%
közszolgálat	11%
kutatás	40%
Gazdasági Hivatal	16%
MGSZ, MÁFI, ELGI irányítás	6%.

Érdekes lehet a hét kutatási témakörön belüli létszámmegoszlás is:

térképezés	25%
környezetföldtan	18%
vízföldtan	9%
nyersanyagkutatás	8%
alapkutatás	22%
földfizika	7%
geokémia	11%.

Befejezésül a Magyar Geológiai Szolgálat főigazgatója a fő célkitűzéseket az alábbiakban foglalta össze:

- az államigazgatási feladatokat pontosan és szakmailag megalapozottan teljesíteni;
- az ország területének földtani ismertségét szinten tartani;
- a társadalom és az államigazgatás részéről jelentkező legfontosabb igényeket kielégíteni;
- a fenti feladatok ellátásához szükséges állami kutatási háttérrel, infrastruktúrával biztosítani;
- a nemzetközi programokban folytatott — már szelektált — kutatásokat folytatni;
- az Európai Unióhoz való csatlakozás földtani feltételeit megteremteni;
- a földtani-geofizikai adatokat magas színvonalon gyűjteni és szolgáltatni.

A mintegy 50 perces tájékoztatót valamivel hosszabb kérdezz-felelek követte. Elsőként TAKÁCS Ernő, a Bizottság elnöke érdeklődött a Földtani Tanács szerepe iránt, tudnak-e a tagok segíteni az anyagi gondok enyhítésében. A válasz szerint ez az év még nem igazán jellemző, mert a Tanács nemrég alakult és az 1995. évi terv előkészítésébe még nem tudott igazán bekapcsolódni, de a minisztériumokkal és más országos hatáskörű szervezetekkel való együttműködésben, a lehetőségek feltárásában komoly szerepe lehet. Magát a költségvetést automatizmus alapján határozzák meg, intézményfinanszírozásként, de a tárcánál lévő alapok, a céltámogatások megszerzésében segítségünkre lehet a Tanács. STEGENA Lajos a drágán és nem mindig sikeresen dolgozó külföldi szakértők, valamint az egyes kérdések megoldására nem a legszerencsésebben kiválasztott ma-

gyar szakértők problémájára hívta fel a figyelmet, például Bős—Nagymaros vagy a radioaktív hulladék elhelyezése esetében. FARKAS István válaszában az állami intézményrendszer fő előnyeként azt említette, hogy a földtani adatok birtokában van és ez párosulva a szakértők tudásával, ismereteivel a külföldi szakértőkkel is versenyképesé teszi. A bős—nagymarosi vízlépcső tervezésének földtani megalapozásából az állami földtan teljesen kimaradt, csak az utóbbi időkben kéri ki véleményét, sőt KAKAS Kristóf főtanácsos már egy éve a Külügyminisztérium Bős—Nagymaros Munkacsoportjánál dolgozik mint tudományos összekötő. A hulladék elhelyezés megoldása viszont nem állami feladat, a megbízó dönti el, kivel dolgoztat. A Magyar Geológiai Szolgálat — mint azt már említettük — anyagi korlátai miatt megbízást nem tud adni. Ehhez kapcsolódva BODOKY Tamás, az ELGI igazgatója megjegyezte, hogy a mintegy 120 aktív ELGI alkalmazottra 8 MFT dologi kiadás esik, ebből nyilvánvaló az új kutatások lehetetlensége. ÁDÁM Oszkár felhívta arra a figyelmet, hogy a Központi Földtani Hivatal esetében is volt intézményfinanszírozás, a költségvetési támogatás nagy része azonban célorientált volt. Azt kellene elérni, hogy ismét legyenek ilyen tételek is. A létszámon alapuló összehasonlításokkal kapcsolatban megjegyezte, hogy mindig hangsúlyozni kell, a Szolgálat nemcsak hivatal, hanem komoly szakmai háttérrel jelent a két intézet és eltérően sok más nyugat-európai országtól, nálunk szinte nincs is más földtani intézmény.

POSGAY Károly a minősítettek, a posztgraduális képzésben résztvevők száma és a nemzetközi együttműködések iránt érdeklődött. Konkrét számok csak az ELGI-vel kapcsolatban hangzottak el: egy tudományok doktora, három kandidátus, egy egyetemista doktor és heten vesznek részt doktorandusz képzésben. A minősítettek számát tekintve a MÁFI-ban jobb a helyzet. A nemzetközi kapcsolatok átalakulásában vannak, törekszünk a régiék fenntartására és újak kialakítására is, de a pénzühiány nagy akadály.

MESKÓ Attila annak tisztázását kérte, miért szerepelt háromféle adat az ELGI dologi kiadásaiával kapcsolatban: 212 MFT, 16 MFT, 8 MFT. BODOKY Tamás és FARKAS István tisztázta, hogy három különböző dologról van szó: az ELGI 1994-ben 212 MFT-ot költött „dologi” kiadásokra, ebben azonban benne van a külső bevételek alvállalkozói része is. 16 MFT az 1995-re tervezett teljes dologi kiadás, ebből azonban mintegy 8 MFT olyan, amely eleve lekötött, marad szabadon felhasználható keretként 8 MFT. [A beszámoló összeállítása közben elkészült az MGSZ 1994. évi mérlege, ennek néhány adatával érdemes kiegészíteni, pontosítani az elhangzottakat. Az ELGI 1994. évi dologi támogatása 15,7 MFT volt. 1995-ben a dologi támogatás 19,31 MFT, ebből 10,41 MFT a megváltozott besorolások után járó személyes juttatás. Ezen felül van 4,45 MFT-nyi beruházási lehetőség. Az összes dologi támogatás tehát 23,76 MFT, ez 51%-os növekedést jelent (ugyanaz az MGSZ-nél 61%, a MÁFI-nál 43%). Még két adat a mérlegből: az 1993-as 95 MFT-ról 1994-ben 74 MFT-ra csökkent a működési költség, miközben az infrastruktúra nem

csökkent, infláció viszont volt. A költségvetési tervben beruházás egyáltalán nem szerepelt 1994-ben. Ennek ellenére az ELGI mintegy 27 MFT-nyi, főként számítástechnikai fejlesztést hajtott végre, ennek forrását a külső bevételek jelentették.]

ÁDÁM Antal a kormányzati felügyelet és ellenőrzés iránt érdeklődött. FARKAS István elmondta, hogy felügyeletünket változatlanul az ipari és kereskedelmi miniszter látja el, ő ezzel a feladattal és a szakmai kapcsolattartással az energetikáért felelős helyettes államtitkárt bízta meg. Szakmai segítséget, bírálatot azonban talán éppen a Geofizikai Tudományos Bizottságtól kaphatnánk leginkább, mint pártatlan szervezettől.

VARGA Péter a külső bevételek tervezhetőségének kérdését vetette fel. FARKAS István válaszából kiderült, hogy tervezni kell a tervezhetetlent is és az eddiektől eltérően nemcsak a tervezettnél kisebb, hanem annál nagyobb bevételeket és azok felhasználását is engedélyeztetni kell.

Az utolsó kérdés váltotta ki talán a legélénkebb vitát. HORVÁTH Ferenc aziránt érdeklődött, hogy akadémiai jellegű munkákhoz hozzáférhetőek-e a geofizikai adatok és mi a helyzet a szénhidrogén kutatási adatokkal, a koncessziós területekkel. FARKAS István, KISS Bertalan és ZELEI András egymást kiegészítő válaszból arra lehetett következtetni, hogy a kérdés részben szabályozott, nem alakult ki azonban még a megfelelő gyakorlat és vannak homályos pontok is. A nyílt minősítésű adatok, melyek az MGSZ birtokában lévő adatok többségét jelentik, bárki számára elérhetőek, megkaphatóak. A legtöbb gondot a zárt adatok meghatározása jelenti, mert itt nem mindig egyértelmű a minősítés. Ilyen esetben csak a Magyar Bányászati Hivatal dönthet. A homályos pontok tisztázására azonnal adódott a megoldás: egyik következő ülésére a Bizottság hívja meg a Magyar Bányászati Hivatal képviselőit.

Egyebek címszó alatt HORVÁTH Ferenc röviden beszámolt a medenceanalízis ankétról, VERŐ László a Bizottság szakmai támogatását kérte — és megkapta — a mochovcei atomerómű hatásterületének légi-geofizikai monitorozásához, TAKÁCS Ernő pedig ismertette a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésén történeteket. Több szempont megvitatása után a Bizottság úgy döntött, hogy októberben egy beszámoló ülésen mutatja be a földtudományi témájú OTKA-pályázatok eredményeit. A poszter bemutató és előadássorozat helyszíne az ELGI lesz.

(A beszámoló készítője nem tud ellenállni annak, hogy a vándorgyűlés egy, részben hasonló témájú előadásában elhangzott téves hivatkozást ki ne javítson. Eszerint Peter COOK, a Brit Geológiai Szolgálat igazgatója azt ajánlotta volna a 21. század geológiai szolgálatainak: válasszuk külön a szerződéses és állami pénzügyi kereteket, reagáljunk rugalmasan a magánszféra megrendeléseire. Időközben megérkezett COOK előadásának anyaga és egyértelművé vált, Ő nem ezt mondta. Tanácsa: Tedd változatossá a fogyasztói (és pénzügyi) bázist és légy érzékenyebb a fogyasztók iránt.)

Verő László

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium 1995. április 22-én központi ünnepséget rendezett a HM Művelődési Házban (más néven Stefánia Palota). Ennek keretében dr. BAJA Ferenc miniszter úr átadta a „Pro Natura” díjakat és néhány oklevelet. Magáról az eseményről a napilapok is beszámoltak, ezek megisméltése felesleges lenne. Az azonban csak érintetteknek tűnhetett fel, hogy a Föld Napján a földtudományok művelőiről mintha megfeledeztek volna. Nem arról van szó, hogy vitatnánk bármely elismerés jogosságát, erre semmiféle alapunk nincs, de hogy a Föld Napján egyetlen geofizikus vagy geológus sem kapjon semmiféle kitüntetést, az talán nincs rendjén. Minden bizonnyal a környezetvédelem és területfejlesztés területén is lehetett volna kiemelkedő földtudományi eredményeket találni, nekünk azonban nemcsak ebből a két szempontból van közünk a Földhöz. El kellene érünk az arra méltó teljesítmények elismerését és társadalmi elismerését. Ez egyelőre még csak egy gondolkodásra készítő ötlet, de jó lenne 1996-ban a Föld Napját már máshogyan ünnepelni.

A központi ünnepséghez kapcsolódva mutatta be MOLDOVA György új könyvét — Magyarország szennybemenetele — amelynek témája a természet és környezetvédelem helyzete hazánkban. MOLDOVA úr ismerte az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet kármentesítő tevékenységét Debrecenben és Ferihegyen, készségesen dedikálta könyvét az Intézetnek, a könyvben azonban a földtudományok is megkapják a magukét. A 216. oldalon a garéi hulladékátrolóval kapcsolatban ez olvasható: „1977-ben a Magyar Állami Földtani Intézet, később a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság talajmechanikai laboratóriuma ezt a területet alkalmasnak minősítette veszélyes hulladék lerakására, a kutató fúrások 30 méteres mélységig vízzáró talajrétegeket jeleztek... Sajnos az előzetes szakértői megállapításokat a gyakorlat megcáfolta...” Ez bizony nem a legjobb hírverés szakmánknak.

MOLDOVA GYÖRGY

MAGYARORSZÁG SZENNYBEMENETELE

Riport a környezetvédelemből

*Az Eötvös Loránd
Geofizikai Intézet
készségesen
dedikálta
könyvét*

Moldova György

DUNAKANYAR 2000

Befejezésül be kell vallanom, hogy az állófogadást sokkal jobban élveztem volna, ha több kollégával együtt a frissen kitüntetett geofizikusok és geológusok egészségére üríthettük volna poharunkat.

Verő László

NEM SIKERÜLT A FRONTÁTTÖRÉS

A Magyar Geológiai Szolgálat és intézetei, a Magyar Állami Földtani Intézet és a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet, továbbá a Miskolci Egyetem Bányamérnöki Kara és földtudományi, valamint környezetvédelmi tanszékei *Milyen segítséget nyújt a földtan az önkormányzati munkához?* címmel konferenciát rendeztek Miskolcon, a Miskolci Egyetem Továbbképző Központjában 1995. március 29. és 31. között. A célkitűzés az volt, hogy gyakorlati példákon mutassuk be a földtudományoktól várható segítséget a tervezésben, a döntések előkészítésében, a kárelhárítási és hatósági munkában.

A rendező szervek tevékenységének rövid bemutatása mellett 11 témakör megtárgyalását terveztük. A vonalas létesítményekkel kapcsolatos egyetlen, az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet kutatói által beje-

lentett előadás végül is elmaradt, így az alábbi tíz témakörben hangzottak el — változó színvonalú — előadások a négy rendező intézmény részéről:

- területfejlesztés, mérnökgeológia
 - felszínmozgás
 - föld alatti üregek kimutatása
 - épületkárok
 - bányászat, bányatörvény, adatbázisok
 - vízkészletek, vízvédelem
 - földtani természeti értékek
 - műemléki helyreállítások
 - hulladékelhelyezéssel kapcsolatos vizsgálatok, meddőhányók
 - szennyezett területek vizsgálata, rehabilitációja.
- Az előadások tartalmának ismertetésétől nyilván el lehet tekinteni, hiszen nem földtudományokkal

foglalkozó szakemberekhez, hanem az önkormányzatok vezetőihez, alkalmazottaihoz szóltak. Arra azonban választ kell adnom, hogy mire utaltam a beszámoló címével. Több dologra is. Először is, a rendezők minden igyekezete ellenére sem sikerült elérni, hogy az önkormányzati résztvevők száma jelentősen meghaladja az előadások számát. Az előbb felsorolt tíz témakörben átlagosan négy-négy előadás hangzott el. Az sem tekinthető sikernek, hogy a Belügyminisztérium Földtani szempontok alkalmazása a települések fejlesztésénél című előadása sem az első, sem a második, sem a harmadik napon nem hangzott el.

De söpörjünk a magunk háza táján is. Említettem már, hogy az előadások színvonala változó volt: néhány ismétlést el lehetett volna kerülni, az ilyen konferenciára nem való értekezéseket alaposabb válogatással ki lehetett volna szűrni. Igazán zavaró azonban két spontán megnyilvánulás volt. Nem először fordul elő, hogy olyan hallgatóság előtt kerül szóba a Magyar Állami Földtani Intézet adattárának kérdése, amely sem az előzményekkel, sem a történetekkel, sem a jelenlegi helyzettel, sem annak esetleges problémáival nincs tisztában és — azt hiszem — mindez nem is érdekli. Az érdeklődők számára csak egy fontos: az adatok könnyen és olcsón hozzáférhetőek legyenek. A többi belügy. A másik, már a helyszínen is vitát kiváltó megjegyzés a Somogyi Hírlap egy cikkével kapcsolatban hangzott el, amelynek címe Melléfogtak a geológusok volt és egy sikertelen hévízfúrás tanulságait próbálta levonni. Véleményem szerint két ok miatt sem volt szerencsés ott és úgy reagálni. Téves volt ugyanis az a megállapítás, hogy a kudarc oka a meglévő adatok figyelmen kívül hagyása volt és mindezt az érintett geológus kolléga távollétében megvitatni egy jórészt nem szakmai község előtt etikailag is vitatható.

Mindezt azért tartottam érdemesnek leírni, mert szóba került egy újabb ilyen konferencia megrendezése, egy másik régióban, például a Dunántúlon. Tanulnunk kell hibáinkból, mert az kétségtelen, hogy a megfelelő színvonalú szakmai propagandára szükség van.

Nekem jutott az a feladat, hogy bezárjam a konferenciát. Három, több előadásban is szereplő, több oldalról is megvilágított gondolatot emeltem ki:

- a földtudományi adatok fontossága minden bizonnyal növekedni fog az önkormányzati munkában, az adat megléte önmagában nem elegendő, csak a hozzáférhető adat igazán adat;
- a földtudományok területén is jelentkező szélhámosok, kóklerek, svindlerek felismerésének is alapja lehet az adat, meg kell kérdezni mindenkitől, amit állít, milyen adatok alapján állítja;
- nem elég az, ha törvények, előírások szabályozzák az önkormányzati munka földtudományi eredményeket is hasznosító részét, változtatni kell a hozzáálláson, a szemléleten is.

Meg kell még említenem két tájékoztatást, amelyet nem a rendező szervektől kaptunk. 1995 januárjában létrejött a Bányászati Mélyépítő Szervezetek Szövetsége „a tervezési, majd az ezt követő jó minőségű, szakmailag optimális követelmények érvényesítésére, elősegítésére” a föld alatti üregekkel kapcsolatos gondok megoldásában. A tagok jegyzéke a Magyar Geofizikusok Egyesületének Titkárságán mindenkinek rendelkezésére áll. A másik tájékoztatás arról szólt, hogy a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán már folyik a geológiai környezetvédelmi technikusok képzése. Az erről tájékoztató füzet megtekinthető az Egyesület Titkárságán is.

Verő László

A NÉMET GEOFIZIKUSOK EGYESÜLETÉNEK 55. ÉVES KONGRESSZUSA

Hamburg, 1995. március 20–24.

A Deutsche Geophysikalische Gesellschaft vagy rövidített nevén a DGG (Német Geofizikusok Egyesülete) idén március 20-tól 24-ig tartotta 55. rendezésű éves kongresszusát. A kongresszusnak Hamburg városa, illetve az Universität Hamburg adott otthont.

Hamburg, a nagy északnémet város kellemes meglepetés volt számomra. A szűk belvárostól (ami egybeesik az óvárossal) eltekintve levegős, tágas és nem túl magasra épült, kitűnő közlekedése van és az ember egyáltalán nem érzi ipari-közlekedési centrum jellegét (persze, levegősségét nem annyira az alapító atyák bölcsességének, mint inkább az angolszász légierők második világháborús buzgalmanak köszönheti).

A kongresszus a szokásoknak megfelelően 19-én, vasárnap este egy laza összejövetellel — úgybevezetett „Begrüßungsabend”-del — kezdődött. A hivata-

los megnyitást 20-án, hétfőn délelőtt egy ünnepélyes megnyitó ülés jelentette, itt a rendezők, illetve a DGG elnökségének beszédei mellett elhangzottak a meghívott társegyesületek képviselőinek üdvözlétei is. (Ezért juthattam ki erre az általunk nemigen látogatott kongresszusra, mint az EAEG képviselőjének azonban idén már másodszor volt részem abban a megtiszteltetésben, hogy üdvözölhettem az európai geofizikusok nevében a német geofizikusok éves kongresszusát.)

A kongresszus szakmai programjában párhuzamosan futott 4 előadó szekció a földtani kar 4 nagy egyetemi előadóteremében, és egy poszter szekció az épület előcsarnokában. Az előadásokat a következő témacsoportokba rendezték:

A Föld felépítése és dinamikája (13 előadás)
Geofizikai kutatómódszerek az archeológiában (2 előadás, 7 poszter)

Földmágnesség, elektromágnesség, geoelektrika, magnetotellurika (19 előadás, 11 poszter)

Planetológia és a Földön kívüli tér fizikája (19 előadás)

A geofizika története (2 előadás)

Geotermika, radiometria (4 előadás, 2 poszter)

Tengeri geofizika (kiemelt témakör: 25 előadás, 14 poszter)

Szeizmikus migráció (kiemelt témakör: 13 előadás, 2 poszter)

Kőzetfizika, KTB, mélyfúrási geofizika (25 előadás, 10 poszter)

Potenciálmérések (kiemelt témakör: 22 előadás, 7 poszter)

A litoszféra szerkezete és dinamikája (34 előadás, 9 poszter)

Szeizmológia (28 előadás, 11 poszter)

Szeizmika (migráció nélkül — 44 előadás, 10 poszter)

Környezetvédelmi és mérnökgeofizika (17 előadás, 6 poszter)

A rendezés érdekessége volt, hogy általában minden előadás-blokk előtt, sőt néha utána is a késő esti órákban volt egy vagy két, úgynevezett plenáris előadás. Ezeket meghívott, neves előadók tartották (pl. S. TREITEL, P. STOFFA, S. KLEMPERER, stb.) rendszerint nagyon érdekesen és könnyen emészthető stílusban — felsőfokú ismeretterjesztő előadásoknak is nevezhetném őket — és ugyancsak időben ott kellett lenni, ha az ember nem akarta végigállni őket.

A kongresszushoz egy kis méretű geofizikai műszerkiállítás is kapcsolódott, ezen főleg a hazai (német) kis cégek, illetve az egyetemi intézetek állítottak ki.

A szakmai programot egy esti összejövetel — úgynevezett társasági este — és a kísérők számára szervezett kirándulások egészítették ki. A vidám társasági estét idén egy felújított, múlt századi, nagy

háromárbcos vitorlášahajón, a „Rickmer Rickmers”-en tartották. Ez a hajó valaha Hamburgban épült, sokféle szolgált mignem utoljára a portugál haditengerészet kiképzőhajója volt. Amikor a portugálok kiselejtezték, akkor vásárolta vissza Hamburg városa és alakította át úszó múzeummá. A Rickmer Rickmerstől nem messze horgonyzott különben az ukrán haditengerészet ma is aktív háromárbcos iskolahajója.

A DGG éves kongresszusainak résztvevői általában többségükben Európa német nyelvterületeinek egyetemi hallgatói, illetve oktatói, így ezeket az összejöveleket kötetlen fiatalos léghő és szakmai tekintetben, mint azt az idej program is mutatja, az általános geofizikai témák túlsúlya jellemzi. Németországban jóval több mint egy tucat geofizikai tanszék működik a különböző egyetemeken és például csak a hamburginak több mint kétszáz hallgatója és doktorandusza volt idén, de a németeken kívül az osztrákok és a svájciak is mindig ott vannak. Úgy tartják, hogy itt nyílik arra lehetőség, hogy egy-egy fiatalember bizonyítsa alkalmasságát és kiérdemelje a nagyobb nemzetközi kongresszusokra történő kiküldetést.

A hamburgi kongresszust jól, egyszerűen és diákok számára is megfizethetően rendezték. Szakmai szintje általában magas volt (és persze, mitagadás, a bemutatott kutatási témákon és eredményeken azért látszott, hogy a német kutatás és felsőoktatás pénzügyi mutatószámait nem egy Herr Buschig határozza meg). Számomra külön élményt jelentett az alkalmazott geofizika mindennapjaiból az olyan témák területére történő kirándulás, mint amilyen például a Kanári-szigetek fejlődéstörténete a szigetek körül végzett tengeri szeizmikus mérések szeizmosztratigráfiai elemzése alapján vagy a vulkáni ívek szerepe a földkéreg fejlődésében aleuti és Sierra Nevada-beli mérések alapján.

Bodoky Tamás

KONFERENCIA-HÍREK

EAST MEETS WEST — ez a Krakkóban 1995. szeptember 12—15. között rendezendő „Modern Exploration and Improved Oil and Gas Recovery Methods” konferencia és kiállítás jelmondata. A konferencia regisztrálási költsége EAEG/EAPG

tagoknak 250 USD, nem tagoknak 300 USD. Szállodaárak kategóriától és ágyszámtól függően: 25—150 USD. Érdeklődő kollégáink részletes információt kaphatnak a következő címen:

Conference Bureau

Akademia Górniczo-Hutnicza

Al. Mickiewicza 30

30-059 Cracow, Poland

Telefon: (48 12) 23 30 00

Fax: (48 12) 33 65 04 vagy (48 12) 23 40 00

A Kárpát—Balkán Geológiai Asszociáció (C.B.G.A., vagy a nálunk talán megszokottabb nevén KBGA) 1995. szeptember 17—20. között rendezi XV. kongresszusát Athénban. Regisztrálási költség 100 USD, a szállásköltség reggelivel kategóriától függően napi 38—75 USD. További információ:

Prof. D. Papanikolaou

National Centre for Marine Research

Agios Kosmas - Ellinikon

166 04 Athens, Greece

Telefon: (30 1) 982 0214

Fax: (30 1) 983 3095

Megjelent a Román Geofizikai Társaság (SRG — Societatea Romana de Geofizica, Romanian Society of Geophysics) első körlevele az 1995. október 25—27. között Bukarestben megrendezendő nemzetközi geofizikai szimpózium és műszaki kiállításról. Az érdeklődők az alábbi címen tájékozódhatnak:

Symposium Secretariat
PO Box 31-54
73250 Bucharest, Romania
Telefon: (40 1) 635 5470/100, 165
Fax: (40 1) 321 2122, (40 1) 250 2594

Energy and Environment címmel rendeznek konferenciát és kiállítást Marseille-ben 1995. december 5—7. között. Részletes információt kapható a szervezőbizottságnál az alábbi címen:

Philippe JACQUÉ

SAFIM Organisation
Parc Chanot - B.P. 2
13266 Marseille Cedex 8
France
Telefon: (33) 9176 1600
Fax: (33) 9122 1645

Már a második cirkuláré is megjelent a Pekingben 1996. augusztus 4—14. között megrendezésre kerülő 30. Nemzetközi Geológiai Kongresszusról. A regisztrációs díj (1996. február 1. előtti regisztrálás esetén) 300 USD.

Pekingi szállodaárak a kategóriától függően: 27 és 200 USD között. Külön is felhívnam a figyelmet, hogy a GEOHOST APPLICATION FORM kitöltésével (és 1995. október 1. előtti visszaküldésével) lehetőség van arra, hogy a kongresszuson részt venni szándékozók rászorultság esetén anyagi támogatást kérjenek az IGC-től.

A Kongresszust érintő valamennyi kérdésben T. Kollégáink a következő címen kérhetnek tájékoztatást:

Prof. Zhou Xun
Deputy Secretary General
30th International Geological Congress
P.O.Box 823
Beijing 100037
P.R. China
Telefon: (86 10) 832 7772, (86 10) 832 3188
Fax: (86 10) 832 8928
E-mail: zhaox@bepc2.ihep.ac.cn

„Water: Ecology and Technology” címmel rendeznek Moszkvában nemzetközi kongresszust és műszaki kiállítást 1996. szeptember 17-21. között. Részvételi díjról, árakról stb. nem

kaptunk tájékoztatást. A titkárság címe:

PO Box 173
Moscow 107078
RUSSIA
Telefon: (7-095)207-6360
Telefon/fax: (7-095)207-6475

Tóth Lajos

MTESZ-ÜLÉS ÚJ NOBEL-DÍJASAINK TISZTELETÉRE

Magyarország vendége volt 1995 májusában az a két legtudósabb tudós, aki 1995-ben tovább gyarapította a magyar származású Nobel-díjasok már eddig sem kis számát: HARSÁNYI János, a Berkeley Egyetem professzora és OLÁH György, a Los Angelesi Egyetem professzora. A vendégeket meghívó Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségi Kamarája május 5-én tudományos ülést rendezett a két tudós tiszteletére.

A program az MTESZ Kossuth Lajos téri székházában rendezett Magyar származású Nobel-díjasok c. kiállítással kezdődött, amelyet NAGY Ferenc MTESZ tudományos tanácsadó mutatott be. Ezt követően HAVASS Miklós, az MTESZ elnöke köszöntötte a vendégeket, majd Utam a Nobel-díjhoz címmel HARSÁNYI János, valamint OLÁH György tartott jó hangulatú előadást. Igen érdekes volt hallani a két tudós élettörténetét, kezdve a ma-

gyarországi iskoláktól a külföldön végzett kutatásokig és a tudományos elismerés csúcsát jelentő díjig. (Az indulás szempontjából talán érdekes, hogy HARSÁNYI professzor a fasori gimnáziumba, OLÁH György a piaristákhoz járt. Az ELGI munkatársának megdobogtathatja a szívét az a tény, hogy HARSÁNYI professzor matematikatanára a későbbi ELGI igazgató RENNER János volt.) Mindkét professzor nagyon fontosnak tartotta az oktatás és nevelés kérdését. Ez az a terület, ahonnan nem lenne szabad sajnálni a pénzt. Tudás nélkül egy ország sem fejlődik. Nem a tudomány válik termelőerővé (amint azt régebben Magyarországon mondták), hanem a tudás. (A helytelen magyar szóhasználat oka félrefordítás — németül nem a Wissenschaft, hanem a Kenntnis válik termelőerővé.) Márpedig *pénz nélkül nincs iskola, anélkül se Kenntnis, se tudás, anélkül pedig csak visszafejlődés van!* A mindedig hagyományosan jól működött magyar is-

kola volt az a kályha, ahonnan oly sokan elindultak. (OLÁH professzor megjegyezte: sok amerikai barátja gondolkodott azon, hogy megtanul egy kis magyar akcentust. Amerikában ugyanis a magyar akcentus egész jó ajánlólevél ...)

A két Nobel-díjas professzor után BIHARI István, az MTESZ volt elnöke, OMFB Tanács elnök tartott

előadást Tudomány, műszaki fejlesztés, modernizáció címmel, majd a Nobel-díjasok kérdésekre válaszoltak. (A különleges, felszabadult hangulatra jellemző volt, hogy elhangozhatott egy kérdés arra vonatkozóan is: nincs-e a professzor uraknak ideje egy órácskára leülni makaózni?...)

Tóth Lajos

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézete 3 évre szóló kutatói álláshelyet hirdet fiatal (pályakezdő, de lehetőleg 30 év alatti) geofizikus számára. Az álláshely pénzügyi fedezetét az MTA erre a célra elkülönített pénzügyi kerete biztosítja. Megfelelő tudományos teljesítmény esetén az Intézet — a közalkalmazotti bérrendszer alapján — további kutatói szerződést tud felkínálni.

A feladat: alapkutatások végzése a geofizikának az MTA GGKI Geofizikai Főosztályán művelt egyik területén (elektromágneses indukció, magnetoszféra- vagy ionoszféra-fizika).

Követelmény: minimálisan „Jó” államvizsga-eredmény, kutatói elhivatottság.

A sikeres pályázó — az MTA GGKI kiterjedt nemzetközi kapcsolatai révén — nemzetközi geofizikai projektekre kapcsolódhat be. Az Intézet támogatja a levelező doktori képzésben való részvételt is.

Munkába lépés kezdete: 1995. szeptembere után.

További felvilágosítás és jelentkezés:

dr. ÁDÁM Antal igazgatóhelyettesnél vagy dr. SZARKA László főosztályvezetőnél.

Cím: 9400 Sopron, Csatka u. 6-8.

Telefon: (99)314-290

Fax: (99)313-267.

Liberty Seismic Consultants Ltd.

Albin K. KERÉKES
Cedee H. ARITMAN

**Specialized and expert services in
Seismic Field Acquisition:**

- Seismic Strategy Design**
- Prospect Scouting**
- Field Parameter Tests**
- Quality Control**
- Technical Audits**

"Give me your poor, your hopeless projects.."

Bolgarkerteszt 19. BUDAPEST, H-1148 Hungary.
Tel/Fax/Answ: 36-1-220-7254
(Soon to open for business in Houston)

